

Försvars- och krisinsatsvilja hos personer med utländsk bakgrund

En inledande deskription

Magnus Karlsson

Försvars- och krisinsatsvilja hos personer med utländsk bakgrund

En inledande deskription

Magnus Karlsson

Marie Cederschiöld högskola
Stockholm, mars 2024

Förord

Under rikskonferensen Folk och Försvar kom statsminister Ulf Kristersson att göra ett uppmärksammat uttalande om svensk försvarsvilja. Han sade att ”Även vi måste börja tala högt om de förväntningar som följer av ett svenskt medborgarskap. Ytterst handlar det om att med vapen i hand - och med livet som insats – försvara Sverige, våra värderingar och vårt sätt att leva. Medborgarskap är inte en resehandling.” (Regeringskansliet, 8 mars 2024). Statsministerns uttalande aktualiserade frågor om medborgarskap och försvarsvilja.

I forskningsprojektet *CivKris* vid *Centrum för civilsambällesforskning* genomförde vi vid tiden för uttalandet en studie av bland annat medborgarnas vilja att göra insatser vid större samhällskriser och ytterst i krig. De insamlade data som fanns tillgängliga i projektet gjorde det möjligt för oss att redovisa krisinsats- och försvarsvilja hos utlandsfödda personer och personer med utländsk bakgrund, och därigenom bidra till det samtal som statsministern initierade. I föreliggande arbetsrapport redovisas sådana data som en del i en pågående forskningsprocess.

I projektet *CivKris* ingår förutom undertecknad (forskningsledare) också docent Johan Hvenmark, fil dr Linnea Lundgren, fil dr Rebecka Andersen och fil dr Lina Rahm (KTH). Projektet är finansierat av *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* (MSB).

Magnus Karlsson, professor
Centrum för civilsambällesforskning

Innehåll

INTRODUKTION	9
Försvars- och krisinsatsvilja	9
FÖRKLARINGAR TILL FÖRSVARSVILJA	11
RESULTAT	12
Försvars- respektive krisinsatsvilja hos personer med två utlandsfödda föräldrar	12
Försvars- respektive krisinsatsvilja hos utlandsfödda	14
Försvars- respektive krisinsatsvilja hos personer med utländsk bakgrund	17
SAMMANFATTANDE KOMMENTAR	20

Introduktion

I nedan redovisas särskilt data kring försvars- och krisinsatsvilja hos personer med utländsk bakgrund (här personer födda utomlands och personer födda i Sverige med två föräldrar födda utomlands¹). Framställningen bygger på en forskningsstudie som gjorts inom forskningsprojektet *CivKris* vid *Centrum för civilsambällesforskning*. Projektet är finansierat av *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* (MSB).

I studien har använts en enkät genomförd i *Novus Sverigepanel* under juni 2022. Urvalet är riksrepresentativt med avseende på ålder, kön och region i åldersspannet 18–79 år och resultatet har efterstratifierats med avseende på kön, ålder, utbildning, region och partitillhörighet. Svarefrekvensen var 51 procent och det sammanlagda antalet redovisade respondenter är 5045 personer, varav 327 med två utlandsfödda föräldrar och 271 som själva var födda utomlands. Bland utlandsfödda personer var 105 (39 %) födda i annat land i Norden, 94 (35 %) i ett annat land i Europa (utanför Norden) och 72 (27 %) i ett land utanför Europa.

Andelen personer med utländsk bakgrund i föreliggande material är 12 procent medan motsvarande andel i den folkbokförda befolkningen var 26 procent (dec 2021)². Det finns således en underrepresenterade av personer med utländsk bakgrund i det redovisade materialet. Det är ett problem som antagligen påverkar resultaten i viss utsträckning, men det är väl känt och återkommer i många undersökningar, bland annat i Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) mätning av försvarsvilja 2018³. Ett viktigt skäl till den bristande representationen är troligen att frågorna är förmedlade på skriven svenska och att andra sätt/språk av kostnadsskäl inte är att betrakta som alternativ.

Försvars- och krisinsatsvilja

I föreliggande studeras försvars- och krisinsatsvilja utifrån scenarier. Scenario och därtill knutna frågor när det gäller försvarsvilja är utarbetade och prövade av FOI⁴. Scenariot är:

Tänk dig följande scenario: Sverige har angripits militärt av ett annat land. Angriparen har förstört både militära anläggningar och civil bebyggelse och infrastruktur. Cyberattacker har riktats mot viktiga *sambällsfunktioner*. *Angriparens soldater har landsatts på svensk mark vid vissa strategiskt viktiga platser. Utmaningarna för samhället är omfattande.*

De påföljande frågorna är i urval:

- Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att tjänstgöra inom Försvarsmakten eller delta i en väpnad motståndsrörelse?
- Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med räddningsinsatser inom drabbade områden?

¹ https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101Q/UtlSvBakGrov/table/tableViewLayout1/

² <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/statistiknyhet/befolkningsstatistik-helaret-20212/>

³ För en diskussion kring denna problematik liknande denna, se Jonsson, Daniel K. & Wedebrand, Christoffer (2021). *Svenskarnas försvarsvilja*. Stockholm: FOI

⁴ Wedebrand, C och Jonsson, D (2021). *Försvarsvilja i teori och praktik. Om försvarsviljans betydelse*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

- Utan fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med sociala insatser inom icke-drabbade områden?

På motsvarande sätt har CivKris skapat ett scenario med tillhörande frågor om civil krisinsatsvilja. Scenariot är:

Tänk dig följande scenario: en omfattande naturkatastrof (t ex skogsbrand, översvämning eller storm) har drabbat din region. Bebyggelse och människor är i fara. Utmaningarna för samhället är omfattande.

De påföljande frågorna i urval är:

- Med fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet?
- Utan fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet?

Förklaringar till försvarsvilja

Det finns flera olika sätt att förstå en försvarsvilja. Vid genomgång av litteraturen finner vi fyra återkommande individorienterade förklaringar av sådan. En viktig teoretisk förståelse är formulerad av Inglehart, Puranen och Welzel⁵ som i korthet hävdar att när nationer utvecklas i den meningen att den existentiella säkerheten höjs och levnadsvillkoren förbättras, så frigörs medborgarna och börjar se livet som en källa till möjligheter snarare än till hot – de utvecklar "pro-choice-värderingar" (s. 420). Enligt författarna är sådana värderingar starkt kopplade till så kallade reproduktiva friheter: frihet i relation till abort, skilsmässa och homosexualitet. När man anammar sådana värderingar är man mindre villig att riskera sitt (och andras) liv.

Mot denna bakgrund har den höga försvarsviljan i de nordiska länderna, inklusive Sverige, setts som överraskande, eftersom pro-choice-värderingar i mycket stor utsträckning kännetecknar den nordiska livsstilen. Som en förklaring föreslår Inglehart, Puranen och Welzel att människor i de nordiska länderna har en särskild vilja att försvara sin livsstil, och att närheten till Ryssland (som ses företräda andra värderingar och hota de egna) håller den särskilt aktuell (s. 432). Därför skulle pro-choice-värderingar i just det nordiska fallet kunna påverka den personliga försvarsviljan positivt.

Nära idén om pro-choice-värderingar är tanken att rikedom, livsmöjligheter och inkomstfördelning korrelerar med personlig försvarsvilja. Anderson, Getmansky och Hirsch-Hoefler⁶ hänvisar till data från *World Value Survey* som tyder på att personlig försvarsvilja bland män står i negativ relation till inkomstskillnader på landsnivå: i länder med höga inkomstskillnader minskar krig livsmöjligheterna för rika män (vilket betyder att de är mindre villiga att slåss) samtidigt som det kan öka sådana möjligheter för de fattiga. Med tanke på att Sverige och de övriga nordiska länderna rankas högt både när det gäller rikedom och jämställdhet borde försvarsviljan också enligt denna teori vara relativt låg.

Hög försvarsvilja har också varit positivt kopplad till nationell stolthet. Torgler⁷ hävdar att det i förståelsen av personlig försvarsvilja kan vara fruktbart att gå i riktning mot socialpsykologi eller sociologiska teorier, och då beakta faktorer så som stolthet och tillit (s 276). Han pekar bland annat på betydelsen av tillit till den egna försvarsmakten. Díez-Nicolás⁸ resonerar att nationell stolthet är utan tvekan den bästa prediktorn för försvarsvilja.

Med bakgrund i de förklaringar som återfinns i forskningslitteraturen beaktas ytterligare några variabler i nedan. Dessa ses här som indirekta indikatorer på försvarsvilja och redovisas för att kontextualisera data kring försvars- och krisinsatsvilja. Några andra ambitioner finns inte. Dessa variabler är: 1) pro choice-värderingar, 2) social tillit, 3) nationell stolthet, samt 4) förtroende för det svenska försvaret.

⁵ Inglehart, R. F., Puranen, B., & Welzel, C. (2015). Declining willingness to fight for one's country: The individual-level basis of the long peace. *Journal of Peace Research*, 52(4), 418-434.

⁶ Anderson, C. J., Getmansky, A., & Hirsch-Hoefler, S. (2020). Burden sharing: Income, inequality and willingness to fight. *British Journal of Political Science*, 50(1), 363-379.

⁷ Torgler, B. (2003). Why do people go to war?. *Defence and Peace Economics*, 14(4), 261-280.

⁸ Díez-Nicolás, J. (2009). Cultural Difference on Values about Conflict, War and Peace. I Klingemann, H. D., & Puranen, B. *Religion, democratic values and political conflict*. Uppsala: Uppsala University.

Resultat

Försvars- respektive krisinsatsvilja hos personer med två utlandsfödda föräldrar

Data från den aktuella studien visar att det finns vissa skillnader mellan personer med två utlandsfödda föräldrar och resten av populationen när det gäller variabler som i tidigare forskning har antagits ligga till grund för försvarsvilja, men däremot inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna när det gäller vare sig försvarsvilja eller krisinsatsvilja.

När det gäller *nationell stolthet* (tabell 1) är redovisar grupperna personer med två utlandsfödda föräldrar och resten av populationen i stort sett lika resultat. I den förra gruppen är 83,2 procent mycket stolta eller ganska stolta över sitt medborgarskap att jämföra med 86,8 procent i den senare gruppen. Resultatet för hela populationen (86,6 %) är mycket likt motsvarande som redovisas i *World Value Survey* (2017–2022) (87,6 %) vilket ses styrka dess tillförlitlighet.

		Mycket stolt	Ganska stolt	Inte särskilt stolt	Inte alls stolt	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	47,8%	39,0%	11,4%	1,8%	100,0%
	Ja	43,9%	39,3%	15,4%	1,3%	100,0%
Total		47,6%	39,0%	11,7%	1,8%	100,0%

Tabell 1. Hur stolt är du över att vara svensk medborgare? Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman 0,02)⁹

När det gäller *social tillit* (tabell 2), i vilken utsträckning man litar på människor i allmänhet, Så har personer med två utlandsfödda föräldrar (67,3 %) något lägre social tillit än den övriga populationen (73,7 %). Skillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant. Det kan noteras att resultatet för hela populationen (73,3 %) är betydligt högre än motsvarande som redovisas i *World Value Survey* (2017–2022) (62,8 %).

		Man kan lita på de flesta	Man kan inte vara nog försiktig	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	73,7%	26,3%	100,0%
	Ja	67,3%	32,7%	100,0%
Total		73,3%	26,7%	100,0%

Tabell 2. Tycker du på det hela taget att man kan lita på de flesta människor eller tycker du att man inte kan vara nog försiktig i umgänget med andra människor? Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman 0,04**)

Personer med två utlandsfödda föräldrar har också mindre *förtroende för det svenska försvaret* (tabell 3) än vad resten av populationen har. I den förra gruppen har 72,5 % mycket stort eller ganska stort förtroende för det svenska försvaret, medan i den senare gruppen har 84,6 % sådant förtroende. Skillnaden mellan grupperna är signifikant.

⁹ 24 personer var inte svenska medborgare och har inte räknats med i detta fall.

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Inte särskilt stort förtroende	Inget förtroende alls	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	27,4%	57,2%	13,8%	1,5%	100,0%
	Ja	21,4%	51,1%	25,1%	2,4%	100,0%
Total		27,0%	56,8%	14,6%	1,6%	100,0%

Tabell 3. Ange för vart och ett av alternativen hur stort förtroende du har för dem (Försvaret). Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman 0,07***)

Slutligen var personer med två utlandsfödda föräldrar mer restriktiva än populationen i övrigt när det gäller homosexualitet, abort och skilsmässa – så kallade *pro-choice-värderingar* (tabell 4). I den förra gruppen var 83,5 procent i huvudsak tillåtande i förhållande till sådana värden, att jämföra med den senare gruppen där värdet var 90,1 procent. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant.

		Lite tillåtande	Tillåtande	Mycket tillåtande	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	1,6%	8,3%	90,1%	100,0%
	Ja	2,8%	13,8%	83,5%	100,0%
Total		1,7%	8,7%	89,7%	100,0%

Tabell 4. Pro-choice-värderingar. Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman -0,05***)

Trots skillnader mellan personer med två utlandsfödda föräldrar och resten av populationen när det gäller variabler som har förklarat försvarsvilja, så finns inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna när det gäller *försvarsvilja* (tabell 6–8). Istället är resultaten påfallande lika. Såväl när det gäller att delta i försvaret i en stridande roll med livet som insats som när det gäller att göra insatser i en icke-stridande roll med eller utan risk för eget liv så är skillnaderna mellan grupperna mycket små.

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	27,0%	32,9%	27,9%	12,1%	100,0%
	Ja	29,7%	32,1%	24,5%	13,8%	100,0%
Total		27,2%	32,9%	27,7%	12,2%	100,0%

Tabell 6. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att tjänstgöra inom Försvarmakten eller delta i en väpnad motståndsrörelse? Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman -0,01)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	56,1%	33,3%	8,4%	2,3%	100,0%
	Ja	52,3%	35,5%	9,8%	2,4%	100,0%
Total		55,8%	33,4%	8,5%	2,3%	100,0%

Tabell 7. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med räddningsinsatser inom drabbade områden? Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman 0,02)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	56,7%	33,8%	7,7%	1,7%	100,0%
	Ja	54,4%	34,6%	8,0%	3,1%	100,0%
Total		56,5%	33,9%	7,7%	1,8%	100,0%

Tabell 8. Utan fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med sociala insatser inom icke-drabbade områden. Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman 0,01)

Inte heller när det gäller *krisinsatsvilja* (tabell 9–10) finns några statistiskt signifikanta skillnader mellan de diskuterade grupperna. Istället är resultaten återigen slående lika mellan dem: när det gäller att engagera sig med risk för liv och hälsa så säger sig 84,4 procent (94,5 % utan risk för liv eller hälsa) av personerna med två utlandsfödda föräldrar vara mycket eller ganska villiga, att jämföra med 83 procent i den övriga populationen (93,9 % utan risk för liv eller hälsa).

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	32,8%	50,2%	14,7%	2,3%	100,0%
	Ja	36,1%	48,3%	12,5%	3,1%	100,0%
Total		33,0%	50,1%	14,6%	2,4%	100,0%

Tabell 9. Med fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet? Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman -0,02)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Två utlandsfödda föräldrar	Nej	56,2%	37,7%	5,1%	1,0%	100,0%
	Ja	59,3%	35,2%	5,2%	0,3%	100,0%
Total		56,4%	37,5%	5,1%	0,9%	100,0%

Tabell 10. Utan fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet? Två utlandsfödda föräldrar. (Spearman -0,01)

Försvars- respektive krisinsatsvilja hos utlandsfödda

Studien visar vidare att det finns skillnader mellan utlandsfödda personer och resten av populationen när det gäller förtroende för försvaret och inställningen till homosexualitet, abort och skilsmässa (s k pro-choice-värderingar), men i övrigt inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna vare sig förklaringsvariabler, försvarsvilja eller krisinsatsvilja.

När det gäller *nationell stolthet* (tabell 11) är likheten mellan utlandsfödda personer och resten av populationen tydlig. I den förra gruppen är 84 procent mycket stolta eller ganska stolta över sitt medborgarskap att jämföra med 86,7 procent i den senare gruppen. Även när det gäller *social tillit*

(tabell 12), så har utlandsfödda personer (70,5 %) liknande social tillit som den övriga populationen (73,5 %).

		Mycket stolt	Ganska stolt	Inte särskilt stolt	Inte alls stolt	Total
Utlands-född	Nej	47,8%	38,9%	11,5%	1,8%	100,0%
	Ja	43,2%	40,8%	14,0%	2,0%	100,0%
Total		47,6%	39,0%	11,7%	1,8%	100,0%

Tabell 11. Hur stolt är du över att vara svensk medborgare? Utlandsfödda. (Spearman 0,02)¹⁰

		Man kan lita på de flesta	Man kan inte vara nog försiktig	Total
Utlands-född	Nej	73,5%	26,5%	100,0%
	Ja	70,5%	29,5%	100,0%
Total		73,3%	26,7%	100,0%

Tabell 12. Tycker du på det hela taget att man kan lita på de flesta människor eller tycker du att man inte kan vara nog försiktig i umgänget med andra människor? Utlandsfödda. (Spearman 0,02)

Utlandsfödda personer har dock mindre *förtroende för det svenska försvaret* (tabell 13) än vad resten av populationen har. I den förra gruppen har 77,1 % mycket stort eller ganska stort förtroende för det svenska försvaret, medan i den senare gruppen har 84,3 % sådant förtroende. Skillnaden mellan grupperna är signifikant.

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Inte särskilt stort förtroende	Inget förtroende alls	Total
Utlands-född	Nej	27,4%	56,9%	14,2%	1,6%	100,0%
	Ja	22,5%	54,6%	21,4%	1,5%	100,0%
Total		27,1%	56,8%	14,5%	1,6%	100,0%

Tabell 13. Ange för vart och ett av alternativen hur stort förtroende du har för dem (Försvaret). Utlandsfödda. (Spearman 0,04***)

Slutligen hade utlandsfödda personer i mindre utsträckning så kallade *pro-choice-värderingar* (tabell 14). I den förra gruppen hade 81,9 procent i huvudsak sådana värderingar, att jämföra med den senare gruppen där värdet var 90,1 procent. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant.

		Lite tillåtande	Tillåtande	Mycket tillåtande	Total
Utlands-född	Nej	1,6%	8,3%	90,1%	100,0%
	Ja	3,3%	14,8%	81,9%	100,0%
Total		1,7%	8,7%	89,7%	100,0%

Tabell 14. Pro-choice-värderingar. Utlandsfödda. (Spearman -0,06 ***)

Trots vissa skillnader mellan utlandsfödda personer och resten av populationen när det gäller variabler som har förklarat *försvarsvilja*, så finns inte heller här några statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna när det gäller sådan (tabell 15–17). Istället är resultaten återigen

¹⁰ 24 personer var inte svenska medborgare och har inte räknats med i detta fall.

påfallande lika, såväl när det gäller att delta i försvaret i en stridande roll med livet som insats som när det gäller att göra insatser i en icke-stridande roll med eller utan risk för eget liv. Resultaten bekräftar i detta fall en liknande studie genomförd av Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) 2018. Även där konstaterades att det i huvudsak inte fanns någon skillnad mellan utlandsfödda och svenskfödda när det gällde viljan att delta i icke-stridande roller. Däremot fanns i FOI:s undersökning en skillnad mellan grupperna när det gällde att i en stridande roll och med livet som insats försvara Sverige: drygt 60 % av de utlandsfödda mycket/ganska villiga, att jämföra med knappt hälften av de svenskfödda.

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utlands-född	Nej	26,9%	32,9%	27,9%	12,2%	100,0%
	Ja	31,4%	32,5%	24,0%	12,2%	100,0%
Total		27,2%	32,9%	27,7%	12,2%	100,0%

Tabell 15. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att tjänstgöra inom Försvarsmakten eller delta i en väpnad motståndsrörelse? Utlandsfödda. (Spearman -0,02)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utlands-född	Nej	55,9%	33,5%	8,2%	2,4%	100,0%
	Ja	53,5%	32,5%	13,3%	0,7%	100,0%
Total		55,8%	33,4%	8,5%	2,3%	100,0%

Tabell 16. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med räddningsinsatser inom drabbade områden? Utlandsfödda. (Spearman 0,02)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utlands-född	Nej	56,6%	33,9%	7,7%	1,8%	100,0%
	Ja	55,4%	34,3%	8,1%	2,2%	100,0%
Total		56,5%	33,9%	7,8%	1,8%	100,0%

Tabell 17. Utan fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med sociala insatser inom icke-drabbade områden. Utlandsfödda. (Spearman 0,01)

Inte heller när det gäller *krisisinsatsvilja* (tabell 18–19). finns några statistiskt signifikanta skillnader mellan de diskuterade grupperna, utan resultaten är återigen lika: när det gäller att engagera sig med risk för liv och hälsa så säger sig 83,7 procent (94,1 % utan risk för liv eller hälsa) av personerna med två utlandsfödda föräldrar vara mycket eller ganska villiga, att jämföra med 82,9 procent i den övriga populationen (93,9 % utan risk för liv eller hälsa).

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utlands-född	Nej	32,7%	50,2%	14,6%	2,4%	100,0%
	Ja	36,5%	47,2%	14,8%	1,5%	100,0%

Total		33,0%	50,1%	14,6%	2,4%	100,0%
-------	--	-------	-------	-------	------	--------

Tabell 18. Med fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet?
Utländsfödda. (Spearman -0,02)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utländs- född	Nej	56,2%	37,7%	5,1%	1,0%	100,0%
	Ja	59,4%	34,7%	5,5%	0,4%	100,0%
Total		56,4%	37,5%	5,2%	0,9%	100,0%

Tabell 19. Utan fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet?
Utländsfödda. (Spearman -0,01)

Försvars- respektive krisinsatsvilja hos personer med utländsk bakgrund

Personer med utländsk bakgrund är i föreliggande presentation de som är utländsfödda och/eller har två utländsfödda föräldrar. Eftersom denna grupp är en sammanslagning av de två tidigare så återkommer de mönster som visats: det finns statistiskt signifikanta skillnader mellan den aktuella gruppen och resten av populationen när det gäller *förtroende för det svenska försvaret* (tabell 23) och när det gäller så kallade *pro-choice-värderingar* (tabell 24). Det finns också en viss skillnad när det gäller *social tillit* (tabell 22). Däremot finns inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna när det gäller vare sig *nationell stolthet* (tabell 21) *försvarsvilja* (tabell 25–27) eller *krisinsatsvilja* (tabell 28–29).

		Mycket stolt	Ganska stolt	Inte särskilt stolt	Inte alls stolt	Total
Utländsk bakgrund	Nej	47,9%	38,9%	11,4%	1,8%	100,0%
	Ja	43,4%	40,0%	14,9%	1,7%	100,0%
Total		47,6%	39,0%	11,7%	1,8%	100,0%

Tabell 21. Hur stolt är du över att vara svensk medborgare? Utländsk bakgrund. (Spearman 0,03)¹¹

		Man kan lita på de flesta	Man kan inte vara nog försiktig	Total
Utländsk bakgrund	Nej	73,7%	26,3%	100,0%
	Ja	68,8%	31,2%	100,0%
Total		73,3%	26,7%	100,0%

Tabell 22. Tycker du på det hela taget att man kan lita på de flesta människor eller tycker du att man inte kan vara nog försiktig i umgänget med andra människor? Utländsk bakgrund. (Spearman 0,03*)

		Mycket stort förtroende	Ganska stort förtroende	Inte särskilt stort förtroende	Inget förtroende alls	Total
Utländsk bakgrund	Nej	27,5%	57,1%	13,9%	1,5%	100,0%
	Ja	21,7%	53,4%	22,5%	2,4%	100,0%

¹¹ 24 personer var inte svenska medborgare och har inte räknats med i detta fall.

Total		27,0%	56,8%	14,5%	1,6%	100,0%
-------	--	-------	-------	-------	------	--------

Tabell 23. Ange för vart och ett av alternativen hur stort förtroende du har för dem (Försvaret). Utländsk bakgrund. (Spearman 0,06***)

		Lite tillåtande	Tillåtande	Mycket tillåtande	Total
Utländsk bakgrund	Nej	1,6%	8,3%	90,2%	100,0%
	Ja	3,2%	13,2%	83,6%	100,0%
Total		1,7%	8,7%	89,7%	100,0%

Tabell 24. Pro-choice-värderingar. Utländsk bakgrund. (Spearman -0,06***)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utländsk bakgrund	Nej	27,0%	33,0%	27,9%	12,0%	100,0%
	Ja	29,6%	31,5%	24,9%	14,0%	100,0%
Total		27,2%	32,9%	27,7%	12,2%	100,0%

Tabell 25. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att tjänstgöra inom Försvarsmakten eller delta i en väpnad motståndsrörelse? Utländsk bakgrund. (Spearman -0,01)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utländsk bakgrund	Nej	56,1%	33,3%	8,3%	2,3%	100,0%
	Ja	52,4%	34,9%	10,6%	2,1%	100,0%
Total		55,8%	33,4%	8,4%	2,3%	100,0%

Tabell 26. Med fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med räddningsinsatser inom drabbade områden? Utländsk bakgrund. (Spearman 0,02)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utländsk bakgrund	Nej	56,8%	33,8%	7,7%	1,8%	100,0%
	Ja	54,0%	35,4%	7,9%	2,6%	100,0%
Total		56,6%	33,9%	7,7%	1,8%	100,0%

Tabell 27. Utan fara för ditt eget liv, hur villig skulle du vara att i en icke-stridande roll delta i Sveriges försvar, exempelvis genom att arbeta med sociala insatser inom icke-drabbade områden. Utländsk bakgrund. (Spearman 0,02)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utländsk bakgrund	Nej	32,7%	50,3%	14,6%	2,3%	100,0%
	Ja	36,0%	47,1%	14,0%	2,9%	100,0%
Total		33,0%	50,1%	14,6%	2,4%	100,0%

Tabell 28. Med fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet? Utländsk bakgrund. (Spearman -0,01)

		Mycket villig	Ganska villig	Inte särskilt villig	Inte alls villig	Total
Utländsk bakgrund	Nej	56,3%	37,6%	5,1%	1,0%	100,0%
	Ja	58,5%	36,0%	5,3%	0,3%	100,0%
Total		56,4%	37,5%	5,1%	0,9%	100,0%

Tabell 29. Utan fara för ditt eget liv eller hälsa, hur villig är Du att hjälpa till i räddningsarbetet? Utländsk bakgrund. (Spearman -0,01)

Sammanfattande kommentar

I ovanstående har beskrivande data redovisats som ett led i den vetenskapliga bearbetningen. Som en utgångspunkt i arbetet har använts några av de teorier som återkommande förekommer i forskningslitteraturen i syfte att förstå försvarsvilja. För att sätta redovisade data i en kontext har en handfull variabler redovisats som utifrån teori kan ses ha betydelse för försvarsviljan. Det finns i texten ingen ambition att förstå erhållna data utifrån befintlig teori – ett sådant arbete återstår att göra.

De empiriska resultaten visar att även om det finns skillnader mellan personer med utländsk bakgrund och resten av populationen när det gäller variabler som kan ha betydelse för försvarsviljan, så finns det inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna när det gäller försvarsviljan i sig. Tvärtom är grupperna påfallande lika varandra. Detsamma gäller för krisinsatsvilja: det som är slående är snarast likheten mellan grupperna.

Resultaten bör tolkas med viss försiktighet eftersom personer med utländsk bakgrund är underrepresenterade i materialet. Däremot bedöms det finnas en styrka i att flera av de redovisade resultaten stöder eller får stöd av andra liknande studier på området.

MARIE CEDERSCHIÖLD HÖGSKOLA ARBETSRAPPORTSERIE | NR 110

I Sverige har medborgarna under långt tid haft en påfallande stark vilja att försvara det egna landet – den svenska försvarsviljan har varit hög. I projektet CivKris vid Centrum för civilsamhällesforskning studeras viljan att göra insatser vid större samhällskriser och ytterst vid krig. Vem är villig att hjälpa till när det behövs?

I föreliggande rapport uppmärksammas särskilt krisinsats- och försvarsvilja hos personer med utländsk bakgrund som en följd av en diskussion kring temat som blossade upp under rikskonferensen Folk och Försvar 2024.

Resultaten visar att även om det finns skillnader mellan personer med utländsk bakgrund och resten av populationen när det gäller variabler som kan ha betydelse för försvarsviljan, så finns det inga statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna när det gäller försvarsviljan i sig. Tvärtom är grupperna påfallande lika varandra. Detsamma gäller för krisinsatsvilja: det som är slående är snarast likheten mellan grupperna.

Magnus Karlsson är professor i civilsamhällesvetenskap vid Marie Cederschiöld högskola.